

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

NİTSAVİM • נצבים

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"צ) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

COVENANT & CONVERSATION ÖZET

Neden Yahudi Olmalı?

- Bu özet, Rabbi Sacks'ın 2012 yılında yazmış olduğu makaleden uyarlanmıştır. Makaleye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Hayatının son günlerinde Moşe, Tanrı ile Yisrael arasındaki berit, yani anlaşmayı yeniler. Devarim kitabının bütünü, beritin nasıl başladığı, koşullarının neler olduğu ve neden Yisrael'in bir am kadoş (kutsal bir halk) olarak kimliğinin merkezini teşkil ettiğini anlatmıştır. Şimdi, yenilenme, Tanrı'nın kanunu altında Yahudi yaşamına yönelik taahhütte bulunma anı gelmiştir. Moşe beritin hem o gün orada hazır bulunanlarla, hem de gelecek tüm nesillerle yapıldığını açık bir şekilde vurgular.

Şöyle der Moşe: “Bu yeminli antlaşmayı yalnızca sizinle yapıyor değilim. Hem bugün burada bizimle olup Tanrı'nın Huzuru'nda duranlarla hem de bugün bizimle burada olmayanlarla [yapıyorum bu antlaşmayı]” (Devarim 29:13-14).

“Bizimle burada olmayanlar” ifadesi, henüz doğmamış olan nesilleri kastetmektedir. Berit o günden bu güne kadar tüm Yahudileri bağlar. Talmud'un söylediği gibi bizler *muşba ve-omed meAr Sinay*, yani “Sinay Dağı'ndan [beri] yeminle bağlanmış” durumundayız. Atalarımız, Tanrı'nın halkı olmayı kabul ettikleri zaman hepimizi yükümlü kılmışlardır.

Ralbag Tora'yı farklı kılan şeyin bu olduğuna işaret etmişti: “Tora'mızda eşitlik ve mantıktan kaynaklanmayan hiçbir şey yoktur... Diğer milletlerin yasaları ve dinleri ise böyle değildir... insanlar bunlara ... mecburiyetten... itaat ederler. Tora'mız, insanı özü itibariyle cezbeder.”

Bu, Yahudilik hakkında çok önemli bir noktadır. Yahudiliğe sonradan geçenler haricinde, Yahudiler Yahudi olmayı seçmezler. Bunun yerine biz, bu antlaşmanın içine doğarız. Bir *bar* veya *bat mitsva* töreni, Yahudiliğin gönüllü bir şekilde kabulü değildir. O seçim zaten üç bin yılı aşkın bir süre önce Moşe o sözleri gelecek tüm nesiller için söylediği anda yapılmıştır. **Ama bu nasıl olabilir?** Yahudiliğin temel ilkelerinden biri, rıza olmadan yükümlülük olamayacağıdır. Öyleyse nasıl olur da biz, bugün, uzun zaman önce atalarımız tarafından yapılmış bir antlaşmayla bağlı olabiliriz?

Bu, Yahudi kimliği konusunda “soruların sorusudur”. Eğer Yahudilik basitçe etnik bir mesele olsaydı bunu kolayca anlayabilirdik. Ancak Yahudi olmak ırkla değil, yükümlülüklerle ilgisi olan bir şeydir. Ve yükümlülükler genellikle rızayı gerektirir.

Uzun tarihimiz boyunca Yahudiler “Neden Yahudi olmalı?” sorusunu çok ender sormuşlardır. Yahudi kimliği bir karar değildi, basitçe doğuştan gelen bir şeydi: *annem ve babam Yahudi, dolayısıyla ben de Yahudi'yim*. Ne var ki, bazı kriz dönemlerinde – Babil sürgünü sırasında, Helenistlerin ve Romalıların baskıları altında ve on beşinci yüzyıl İspanya'sında Yahudiler bu soruyu sormuşlardır. O dönemlerde, Peygamber Yehezkel, Hahamlarımız, Abravanel ve Arama gibi düşünürler, antlaşmanın nasıl olup da bizi hâlâ bağladığı sorusu üzerinde kafa yormuşlardır.

Yehezkel cevabını sözünü sakınmadan vermişti: Yahudiler kaderlerini terk etmeyi deneyebilirler, ama bunda başarısız olacaklardır. Kendileri istemeseler bile hâlâ Yahudi olarak bilineceklerdir. Tarih Yehezkel'i haklı çıkarmış, asimilasyonun yaygın olduğu dönemlerde bile Yahudiler, kendilerini nasıl tanımlamış olurlarsa olsunlar yine de antisemitizmden muzdarip olmuşlardır.

Hahamlarımız mistik bir cevap önermişlerdir. Buna göre, gelecekte doğacak olan tüm Yahudi ruhları da o gün Sinay'da hazır bulunmuş ve rızalarını onaylamışlardır. Özde, Hahamlarımızın demek istedikleri şudur: Tüm Yahudiler, asimile bile olsalar, kalplerinin derinliklerinde Yahudi olduklarını bilirler.

İnsanlardan, şahsen mutabık olmadıkları bir şeyle yükümlü olduklarını hissetmelerini beklemek biraz garip görünebilir. Fakat şu bir gerçektir ki, bazı yükümlülükler otomatik olarak doğumla birlikte gelir. Örneğin bir veliaht prens veya prenses, tahtın varisi olmayı seçmez; bu onun kaderidir. Aynısı, haklarında Tanrı'nın "Oğlum, *behorumdur* Yisrael" dediği Yahudiler için de geçerlidir. Yahudi olmak hem bir ayrıcalık hem de bir yüküdür, ama kim olduğumuzdan ayrılması mümkün olmayan bir kaderdir. Biz, kendi hakkımızdaki birçok önemli verinin kayda değer bir kısmını seçmeyiz: ne anne ve babamızı, ne de doğum yerimizi ve zamanımızı seçebiliriz. Ama işte bunların her biri kimliğimizi şekillendirir. Aynısı Yahudi olmamız konusunda da geçerlidir.

Biz, doğmamızdan çok uzun bir süre önce başlamış ve biz gittikten sonra da çok uzun bir süre boyunca devam edecek olan bir hikâyenin parçalarıyız. Bizi ilgilendiren soru şudur: Hikâyeye devam edecek miyiz? Yüz neslin ümitleri, bizim buna gönüllü olmamıza güvenmektedir. Kolektif belleğimizin derinliklerinde Moşe'nin sözleri hâlâ yankılanmaktadır: "Bu yeminli antlaşmayı yalnızca sizinle ... değil... *bugün bizimle burada olmayanlarla [da yapıyorum].*" **Hepimiz bu hikâyede kilit birer role sahibiz. Onu yaşayabiliriz. Onu terk edebiliriz. Ama bu, kaçınabileceğimiz bir seçim değildir ve muazzam sonuçlara sahiptir. Antlaşmanın geleceği bize bağlıdır.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Hangi yönleriniz önceden belirlenmiştir? Hangi yönlerinizi siz seçtiniz?
2. Binlerce yıl önce başlamış olan ebedi Yahudi tarihindeki rolünüzü nasıl görüyorsunuz?
3. Sizce "diğer uluslar gibi olmak" fikri Babil sürgünü döneminde neden o kadar güçlü bir cazibeye sahipti ve bugün de hâlâ o cazibesini koruyor mu?

PERAŞA ÜZERİNE

YAZAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN
ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Nitsavim *peraşası* Yahudi inancının temellerini oluşturan gerçekleri sunar. Moşe, dünyadaki son günlerinde huzurunda durmaları için tüm Bene Yisrael'i toplar ve ulusun Tanrı'nın huzurundaki birliği konusunda vurgulu bir üslupla konuşur. Herkes oradadır: liderlerden işçilere, erkekler, kadınlar ve *gerler* (Yahudiliğe katılanlar) – herkes. Moşe halkı, Tora'ya sırt çevirmeleri halinde sürgün ve yıkımla yüzleşecekleri konusunda uyarır, ama yine de kurtuluş sözü verir: Tanrı sonunda onları toplayacak ve ülkelerine geri getirecektir. Moşe halkı, Tora'nın herkes için olduğu konusunda temin eder ve yaşam ile ölümün, nimet ile lanetin onların seçimine bırakıldığını öğreterek, onlara yaşamı seçmelerini tavsiye eder.

RABİ SACKS'IN FELSEFESİ

Derinlere Dalmak

Moşe'nin, *beriti* hem kendileri hem de gelecekteki tüm Yahudi nesilleri için yenilemek üzere tüm Yisrael'i bir araya toplaması son derece önemli bir olaydı ve Moşe'nin bunu hayatının son eylemi olarak yaptığına dikkat edilmelidir. Ancak bu olay bir soruyu doğurmaktadır: İnsanlar nasıl olur da, atalarının, asırlar önce kendileri adına vermiş olduğu bir karar doğrultusunda yükümlü kılınabilir?

Hahamlarımız, Tora verildiği sırada Sinay'da hazır bulunanların bile gerçekten özgür iradeye dayanan bir seçim yapıp yapmadıklarını da sorgulamışlardır; zira bir *Midraş*'a göre Tanrı dağı halkın üzerinde tutarak onlara, Tora'yı kabul etmemeleri halinde orasının mezar yerleri olacağını söylemiştir. Bu durumda *onlar* bile Tora'yı özgür bir seçimle değil de, bir zorlama sonrasında kabul etmişlerse, biz nasıl olur da onu gözetmekle yükümlü tutulabiliriz?

Gerçek şudur ki, bu *berit*, bir yarar anlaşması değil, tıpkı kraliyet ailesine mensup birinin, çeşitli görevleri gerektiren bir yaşamın içine doğmuş olması gibi, bir kaderdir. Yahudi olmak, hem bir ayrıcalıktır, hem de sorumluluk getirir ve yaşamları hem sevinçli hem de insana sorumluluklar yükleyen yollarla şekillendirir. Bu, nesiller boyunca aktarılagelmiş bir hikâyedir ve her nesil, bunu nasıl ileriye taşıyacağı ve ona nasıl yeni bir anlam kazandıracığı konusunda seçimini yapmak durumundadır.

*** Yahudi kimliğinin bir kader olduğu fikri, sizin Yahudi kimliğine dair anlayışınıza nasıl meydan okuyor veya onu nasıl güçlendiriyor?**

Peraşa Aktivitesi

Yollar

Odanın ortasında bir alan açın ve yastıklar, sandalyeler veya işaret görevi görebilecek başka eşyalarla farklı “yollar” oluşturun. Herkes aynı taraftan başlayacak. Ardından lider, “zızzak yolu takip et, üç kez zıpla, bir sandalyenin altından geç” gibi talimatlar verecek ve her oyuncu nasıl ilerleyeceğini kendisi seçecek. Sonunda herkes aynı bitiş çizgisine ulaşacak. Tam bir turdan sonra, aile üyeleri birbirleri için yeni yollar oluşturabilirler.

Bu oyun, kader ve insanların ona ulaşmak için izlediği farklı yollar hakkında düşünmemize nasıl yardımcı olabilir?

HER YAŞ İÇİN BİR HİKÂYE

Bir Liderin Yaşamı

Moşe'nin hayatı daha en başından itibaren bazı büyük kararlar almayı gerektiriyordu. Paro İbranilerin hiçbir erkek çocuğunun yaşamasına izin vermeye niyetli değildi. Bu yüzden Moşe'nin ailesi, bir inanç ve cesaret örneği göstererek onu bir sepete koyup Nil Nehri'ne bıraktı. Yüzen sepetin içinde uzaklaşırken, Moşe'nin yaşamı, İlahi korumaya ve hayatının daha büyük bir amaca hizmet edeceğine dair inanca emanet edilmişti.

Hiç akla gelmeyecek bir şekilde, genç Moşe bir Mısır prensi olarak yetiştirildi ve kölelik etmekte olan halkının erişemeyeceği bir eğitim, statü ve ayrıcalığa sahip oldu. Ancak bu ayrıcalıkla birlikte sorumluluk da geldi: Kısa süre içinde, kardeşlerinin acılarını anlamayı ve adaletle hareket etmeyi öğrendi.

Bir Mısırlının İbrani bir köleyi dövdüğünü görünce, vicdanını rahatının önüne koyarak müdahale etti. Bu seçim, zulme karşı koyma konusundaki ömür boyu süreç taahhüdünün başlangıcını işaretliyordu.

Moşe bu olaydan sonra Midyan'a kaçtı ve Mısır'daki gücünü ve ayrıcalığını kaybetti. Ancak tevazu ve inanç alanlarında büyüme fırsatı buldu. Midyan'da davar güderek ve sakin bir yaşam sürerek, kendisini liderliği hazırlayacak olan sabır ve şefkati öğrendi.

Tanrı, Yanan Çalılık'ta Moşe'yi görevlendirdiğinde, Moşe, halkını temsil etmek ve Paro'yla yüzleşmek gibi ağır bir sorumlulukla karşı karşıya kaldı. Kendisini değersiz, çekingen ve korkmuş hissediyordu, ancak Tanrı'nın elçisi olma fırsatı onun ellerine teslim edilmişti. Bu ayrıcalıkla birlikte, gerçekleri iktidarın yüzüne vurma ve kendi gücü yetersiz görünse bile Tanrı'nın varlığının ona rehberlik edeceğine güvenme sorumluluğu da geldi.

Moşe, hayatı boyunca ve gerektiği zaman kişisel rahatlığını bir yana bırakarak yanlışları düzeltmek üzere eyleme geçme fırsatını her zaman değerlendirmiş ve tüm varlığını Tanrı'ya ve Yisrael'in kaderine adanmıştır. Liderimiz ve öğretmenimiz Moşe Rabenu, hepimize örnek olabilecek bir hayat yaşadı. Ya siz hangi sorumlulukları ve fırsatları memnuniyetle karşılayacaksınız?

AFTARA ÜZERİNE

YAZAN: RABİ BARRY KLEINBERG

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN
ESİNLENİLMİŞTİR

AFTARA ÖZETİ

Kısaca Aftara

Yeşayau 61:10-63:9 (Aşkenazi ve Sefaradi)

Yeşayau 61:9-63:9 (Yemen)

Yeşayau 61:10-63:9, övgüler, verilen sözler ve Tanrısal adaletin güçlü bir harmanı niteliğindedir. Peygamber, Tanrı'nın onu şık kıyafetler içindeki bir gelin veya damat gibi kurtuluş ve dürüstlikle kuşatmasından sevinç duymaktadır. Tanrı, dürüstlük ve övgünün tüm ulusların önünde yükselmesini sağlayacağına söz verir ve Tsiyon'u asla terk etmeyeceğine yemin eder. Yerusalayim kurtuluşla parlayana kadar Tanrı'ya sözlerini hatırlatacak bekçiler görevlendirilir.

Yeşayau 63'te peygamber Edom'dan gelen İlahi bir suret görür. Giysileri kıpkırmızı lekelerle kaplıdır, ama şaraptan değil, günahkâr uluslara uyguladığı cezadandır bu. Tanrı veya Tanrı'nın bir görevlisi olarak anlaşılan bu suret, adaleti yerine getirmek üzere tek başına hareket etmiştir.

Aftara, Tanrı'nın merhamet ve sadakatının bir yansımasıyla sona erer. Yisrael'in itaatsizliğine rağmen, Tanrı bir kurtarıcı olmuş, çektikleri acılarda Kendisi'ni onlarla özdeşleştirmiş ve onları sevgi ve şefkatle kurtarmıştır. *Aftara*, Tanrı ile halkı arasındaki, hem adalet hem de merhametle işaretlenen derin bağı ifade etmektedir.

Fikriniz Nedir?

1. Tanah'ın başka neresinde kırmızı renkten bahsedilmektedir?
2. Kırmızı renk her zaman olumsuz bir şeye mi işaret eder?

TANAH'TAN BAĞLANTILAR

Peraşa ve Aftara Arasındaki İlişki

Bu haftaki *Peraşa* ve *Aftarada*, kutsal Erets Yisrael hakkında bariz bir tezat görülebilir.

Peraşada (Devarim 29:21-22 ve 29:27) bize, ülkenin gelecekte yıkıma uğrayacağı söylenmektedir. Ancak *Aftarada* (Yeşayau 62:4) Yeşayau, artık ne Yerusalayim'e "terk edilmiş", ne de Kutsal Topraklara "ıssız" deneceğini belirtir.

Öte yandan *Peraşa* daha ileride Tanrı'nın Bene Yisrael'i esaretten kurtarıp, onları saçılmış oldukları ülkelerden geri getireceğinden bahseder (Devarim 30:3) ki bu da *Aftarayla* çok açık bir paralellik arz etmektedir.

Bu *Aftara*, "Yedi Teselli *Aftara*"nın sonuncusudur. Aynı zamanda Yahudi yılının son Şabat'ında okunan *Aftaradır*.

Bu pasajları tam da Yeni Yıl'ı ve *Yamim Noraim* dönemini karşılamak üzereyken okuyoruz ve *Peraşa* Moşe'nin, Vaat Edilmiş Topraklara girmenin eşiğinde olan Bene Yisrael'e yönelik son hitabını içermektedirken, bizler bu *Peraşa* ve *Aftarayı*, kulaklarımızda şofar sesiyle, takvim yılımızın kapanışında tamamlıyoruz.

NEVİİM KİTAPLARI BAĞLAM

Rabi Sacks'tan Yamim Noraim Üzerine

Rabi Sacks, Nitsavim *Peraşasının* her zaman Roş Aşana'dan önceki Şabat günü, yani *teşuva* (tövbe) *mitsvasıyla* meşgul olduğumuz bir zamanda okunduğuna dikkati çekmişti: "...*Teşuva* iki şeydir: **günah ve kefareti içeren dini-metafizik bir deneyim (Rambam) ve sürgün ve geri dönüşten oluşan ahlaki-tarihi bir dram (Ramban).** Yaklaşık iki bin yıldır bunların ilki baskın olagelmışken, ikincisi uzak bir anı ve dindarca bir ümitten öteye gidememişti. Bet Amikdaş yoktu ve aynı şekilde Peygamberler de. Ama Bet Amikdaş'ın yerini alacak bir şey (*mikdaş meat*, yani küçük çaplı bir mabet niteliğinde olan sinagoglar) varken, tarih arenasında uluslar içinde bir ulus olarak Yisrael'in yerini tutacak gerçek hiçbir şey yoktu.

Yirminci yüzyıl sürerken bu durum değişti. Yahudiler geri döndüler. Yisrael Devleti yeniden doğdu. Peygamberlerin binlerce yıl önce verdikleri sözler gerçekleşti. Ancak yine de *teşuva* – Moşe'nin bu haftaki *Peraşada* ve Ramban'ın, *teşuva* emri hakkındaki açıklamasında kastettiği anlamıyla – henüz tam olarak gerçekleşmedi. Ülkeye, fiziksel bir 'yuvaya dönüş' olmuştur, ama henüz inancımıza, manevi bir 'yuvaya dönüş' tam olarak gerçekleşmemiştir."

Haftanın Alıntısı

“Genç kalmanın en iyi yolunun, ‘gençliğimizin sadakatini’, bizi olduğumuz kişi haline getiren tanımlayıcı deneyimlerimizi, dünyayı daha iyi, daha adil, manevi açıdan daha güzel bir yer olacak şekilde nasıl değiştireceğimize dair uzun yıllar önce kurduğumuz hayalleri hiçbir zaman unutmamak olduğuna inanıyorum.”

How to Renew a Nation [Bir Ulus Nasıl Yenilenir] Nitsavim, Covenant & Conversation

Biraz Daha Düşünelim

Bir ulusa, “inanca, manevi bir ‘yuvaya dönüş’” yapması için nasıl ilham verebiliriz?

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: [@RabbiSacks](https://www.instagram.com/RabbiSacks).

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

“R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçeğe değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift.” - Rabi Sacks